

A magát kereszténynek valló kormányzat az idő múlásával és a tokák növekedésével egyre kevésbé marasztalható el a bujaság vagy a fősvénység bűnében (a többiből azért kivessi a részt, gondoljunk csak a torkosságra vagy a levegőségre), de ez a cikk nem a korosodó férfiak istenfélő magatartásáról, hanem az istentelen magyar menekültügyről szól, annak elmúlt három évét tekinti át, a jog uralma, az EU-tagságból adódó feladatok és morális minimum szempontjából.

A magyar menekültügy hármass elméleti keretbe illeszthető és hét főbűnben marasztalható el.

A) A hármass elméleti keret

Az első elmélet a biztonságiasítás, a szekuritizáció. A nyolcvanas években indult irányzat legfőbb tétele az, hogy a biztonságiasító szereplő egy jelenséget (a migrációtól a terrorizmuson át akár a környezetszennyezésig) a nemzet/állam/társadalom biztonságát fenyegető veszélynek minősít, amit csak a normális jogrend kereteiből kilépve, rendkívüli eszközökkel lehet elhárítani, s erre a lépésre csak a biztonságiasító aktor vagy az általa megnevezett erő képes, amely ezért privilégiumokhoz és a bürokratikus versenyben előnyökhöz jut. (Rossz az, aki máris a TEK-re gondol...)

Míg a biztonságiasítási elmélet a domináns a magyar menekültpolitika megértésénél, a második elméleti keret „az identitárius populizmus” rávilágít a motivációra és a technikára. Az identitárius populizmust leírók azt emelik ki, hogy a populista szereplő elhatárolja magát az elitől, amelyet akár a nép ellen konspiráló tényezőként is bemutathat. A politikusokat bűnrészesként állítja be a „tömeges bevándorlás vagy az európai integráció vagy mindkettő tekintetében (attól függően, hogy épp kik alkotják a mások csoportját)”. Az eredetileg elsősorban szélsőjobbos pártokra szabott elméletet némileg módosított formában alkalmazom, azt tételezve, hogy a Fidesz a Jobbik kiszorítása érdekében szélsőjobb pozíciót foglal el a politikai paletán. A külföldi tulajdonú bankok, a nagy multinacionális élelmiszerláncok és a külföldi tulajdonban lévő közművállalatok után egy új „másikat”, egy új ellenséggépet kellett rajzolni. Ez lett Soros György, illetve a „Brüsszel”. Az identitárius populista a kormányban ezúttal a „brüsszeli bürokrata” elitől igyekeznek megkülönböztetni magukat.

A magyar menekültügy megértéséhez szükséges harmadik elmélet a „krimmigráció” elmélete, amely a bűncselekményekre vonatkozó büntetőjogi és a migrációit reguláló közigazgatási hatáskörök és intézkedések egybeesésűsítését hangsúlyozza. Az elmélet szerint büntetőjogi intézkedéseket fogantatókat azokkal szemben, akik nem követték el a bűncselekményt, csak a határ átlépésére és a jogszertű tartózkodásra vonatkozó közigazgatási szabályokat szegték meg, például tartózkodási engedélyük lejártakor nem léptek ki az országból, vagy megfelelő útiokmány nélkül léptek be. Az ellenük alkalmazott „büntető” eszközök (fogva tartás, kitiltás, a kerítésen érkezés bűncselekményé nyilvánítása) nem szolgálja a büntetőjogi rehabilitáció célját, nem a társadalomba visszavezetésre irányul, egyszerű, zsigeri megtorlás és elrettentés. A krimmigráció a másik irányt is hangsúlyozza, amelyben a bűnöző hagyományos büntetése mellé idegenrendészeti büntetést (kiutasítás, kitoloncolás) csatolnak.

B) A hét főbűn

Az elméletet alátámasztó bizonyítékok hét főbűnként (is) bemutatathatók.

(1. *A menekült minolt tagadása*) A kormány tagadja, hogy akik Magyarországra érkeztek és érkeznek, azok – vagy sokan közülük – védelemre szorultak. 2016-ban az EU-ban a 412 308 szír kérelmező közül már elsőfokon 98 százaléku védelmet kapott. Tanulságos a 2017. évi hazai statisztika, amikor mindazok, akik nem térnek vissza Szerbiába – néhány kivétellel –, a tranzitónában várakoznak. Ennek hatása 1080 elismerés lett, azaz megháromszorozódott a nyújtott védelmek száma 2016 azonos időszakával összevetve, miközben a regisztrált kérelmek száma közel tízede esett. Tehát az érkezők jelentős része „valódi” menekült.

A kormányzati propaganda azonban a menedéket kereső személy helyére egy fantomot tett, a fenyegető il-

NAGY BOLDIZSÁR:

A magyar menekültügy hét főbűne

legális vándorát, sőt bevándorlót. Az Országgyűlés a szíriai háború legvéresebb időszakában, amikor az ISIS Szíriában és Irakban együttesen magyarországi területen gyakorolt rémuralmat, üzenetet küldött „Európa vezetőinek”, amelyben így fogalmazott:

„Az illegális bevándorlás hullámai egész Európát robbanással fenyegetik (...) A kialakult helyzetét az Európai Uniót terhelő felelősség (...) felelőtlen minden európai politikus, aki a jobb élet reményével kecsegtetve arra bátorítja a bevándorlókat, hogy mindent hátrahagyva, életük kockáztatásával Európa felé vegyék az irányt (...) Jogunk van megvédeni kultúránkat, nyelvünket, értékeinket (...)”

Abszurd. Aki irreguláris lép be egy ország területére, vagy marad ott, mert fél hazamenni, az nem „illegális” érkezik. Menekülni szabad, erre legalább mi, magyarok emlékezhettünk. Ráadásul a menekült nem bevándorló, hiszen ha tud, hazamegy, ahogy a kosovóiak hazamentek 1999 második felében, ahogy a boszniaiak jó része hazatért a daytoni békeszerződést (1995) követően. S ha magától nem indul a menekült, akkor a menedéket nyújtó állam kitessékkelheti. Az 1951. évi genfi egyezmény szerinti és az EU-jog szerinti védelem csak addig tart, amíg a fenyegetés. A fenyegetés múltával csak az maradhat, aki a bevándorlás összes feltételét (jövedelem, lakás, biztonsági kockázat hiánya) teljesíti.

A tagadás következő lépésőfoka volt, amikor az EU áthelyezési döntését kényszerbetelepleítésnek nevezték át. Ilyen kifejezést a mai magyar jog nem ismer, betelepítési fajokat vagy növényeket lehet (vagy éppen tilos) az élő jog szerint. Az EU-döntésekben a kifejezés nem szerepel, s még a Kúria is elismerte, hogy „a magyar, illetve a nemzetközi jog »betelepleítés« kifejezés tartalmát nem írja le”. A Pintér Sándor tagjaként számon tartó Miniszterek Tanácsa (nem „Brüsszel”) 2015 szeptember 22-én csak az „egyértelmű nemzetközi védelemre szoruló személyek” áthelyezését írta elő Görögországból és Olaszországból, azaz csak olyanoké, akiknek a háromgyedét az EU-ban védelemre szorulóként ismerték el az előző negyedévben.

A sor hosszan folytatható, de nincs rá szükség. A biztonságiasító diskurzus, a menekülők üldözöttségének a tagadása, személyes traumák semmibevétele, sőt, felcserélésük az őket üldözőkkel (a terror elől menekülők potenciális terroristaként kezelése) az emlékezet- és elismerőpolitika terén elkövelhető legnagyobb bűn: megalázza és megsemmisíti őket, hiszen attól fosztja meg, ami körül az életük szerveződik: az átélt traumák feldolgozásától és a biztonságos élet reményétől. Azt érezhetik, hogy ha a szenvedésük és a félelmük nincs, akkor ők sincsenek.

(2. *Elrettentés*) Az elrettentő intézkedések célpontjai részben maguk a menekülők, részben az őket segítő hazai szereplők. A bevallott cél, hogy ne érkezzenek menekültek Magyarországra. Elrettentő volt a bánásmód 2015 őszén, mikor ezek nem jutottak hozzá a kérelmezőknek járó befogadási feltételekhez, és pályaudvarokon táboroztak. Elrettentő a tranzitónában való lét. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztos 2017 szeptemberében Rószkét illetően így nyilatkozott:

„Amikor ma a határkerítésnél álltam, úgy éreztem, az egész rendszer arra van kitalálva, hogy távol tartsa az országtól a nemzetközi oltalomra szoruló embereket, és így sokakat megakadályozzon abban, hogy törvényesen benyújthassák a menedékkérelmüket.”

Értelemszerűen a menedékkérők elriasztását szolgálja a szerbiai határon 2015. szeptember 15-én, a horvátországin október 15-én befejezett, majd szakaszonként továbbfejlesztett kerítés, ahogy az is, hogy a drótkerítésen való átjutást (az annak megrongálása nélküli pusztá átbújást) bűncselek-

ménnyé nyilvánították, és három év szabadságvesztéssel fenyegetik. A menekültek távoltage a célja annak, hogy 2016 nyarán eltörölték az elismert menekülteknek járó összes integrációs segélyt: az elismerést követően egy hónapig lakhatnak a befogadóállomáson, majd kihullanak a menekültellátás rendszeréből, s szabad nekik éppúgy hajléktalanná válniuk, mint a magyaroknak.

A civil szervezetek – és a társadalom lelkiismeretes fele – szintén az elretentés célpontjává váltak, akár a külföldről támogatott szervezetek stigmatizálására hozott törvényre, akár a rettegés kiváltására spekuláló „konzultációkra” gondolunk.

(3. *Akadályozás, obstrukció*) Akit nem rettentettek el az érkezéstől, azt akadályozzák a védelemhez hozzáférésben. A két folyamat összekapcsolódik, a kerítés elrettentő és akadályozó. Szerbia biztonságos harmadik országnak nyilvánítása azzal jár, hogy a valódi menekülteket is ügyük érdemi vizsgálata nélkül visszakeresztetik Szerbiába. A lépés abszurditása akkor érthető meg, ha belegondolunk, hogy ezen az alapon a 2015-ben Szerbián áthaladt nyolcszáz ezer embert lehetne oda visszaküldeni. Ráadásul Szerbia a mérvadó hangok, például az ENSZ Menekültügyi Főbiztosága szerint nem biztonságos harmadik ország.

A tisztességes eljáráshoz hozzáférést akadályozza, hogy a nagy, jól felszerelt befogadóállomások (például a debreceni) fokozatosan bezárták, még azon az áron is, hogy jelentős EU-támogatást kell visszafizetni. A tranzitónában a jogi tanácsadashoz vagy a lelki gondozáshoz hozzáférés szinte lehetetlen, a szakértő civil szervezetek többsége nem tud a menedékkérőkkel érintkezésbe lépni. A fellebbezés jogát megkurtították, személyes meghallgatás helyett Skype-szerű online kapcsolaton érintkezik a menekülő és a bíróság nevében eljáró bírósági titkár. Így aligha lehet komplex bizonyítási eljárást lefolytatni, iratokat beszerezni, tanúkat felkutatni és meghallgatni.

Mindez csak akkor probléma, ha a menekülő már bejutott a tranzitónába – erre azonban alkalmasint hónapokig várnia kell a szerb oldalon, mert Rószkén is, Tompán is csak napi öt embert fogadnak, akárhány érkezik is.

(4. *Büntetés*) A büntetés széles értelemben használom, mint Manfred Nowak, az ENSZ híres szakértője: „minden olyan szankció, amely a prevención kívül megtorló és/vagy elrettentő hatással is bír (...) büntetésnek tekintendő, függetlenül a súlyától vagy a jogi minősítéstől, illetve attól, hogy milyen szerv alkalmazza.” Így büntetés minden olyan „közigazgatási” vagy „menekültügyi” őrizet, amelynek van alternatívája, vagy amely nem elengedhetetlenül szükséges, vagy olyan célt szolgál, amelyet az Emberi Jogok Európai Egyezménye nem tekint legitimnek. Az őrizet: szabadságelvonás. Ugyanúgy hat, mint a börtön, bármi is a jogalapja vagy a célja. Az Emberi Jogok Európai Bírósága 2010 óta legalább hat esetben marasztalta el Magyarországot az őrizetre vonatkozó emberi jogi normák megsértése miatt. Hasonlóképpen a fenti tag értelemben vett büntetés, ha Magyarországra történő irreguláris belépésért kitiltanak valakit az egész schengeni övezetből, akkor is, ha a kiutasítás alapja a biztonságos harmadik ország alkalmazása. A „büntetési létra” legfelső fokát a kerítés átlépéséhez, megrongálásához vagy építéne akadályozásához kapcsolódó új Btk. tényállások jelentik. Ha mindez nem lenne elég a krimmigrációból, akkor említessék meg az embercsempészet mint büntetőjogi tényállás megszigorítása és felhasználása. Míg a kormány több százezer embert szállított az osztrák határra, amikor magán-személyek ajánlottak fel hasonló segít-

seget (például ahogy osztrák önkéntesek tették 2015-ben), előfordult, hogy embercsempészet vádjával bíróságok elé kerültek.

(5. *Potyautasság – a szolidaritás hiánya*) Egy menekülési útvonal lezárása nem jelenti a menekülés megszüntetését akkor, ha az érintetteket üldözik: a menekülők (vagy a csempészek) új utat fognak találni. A magyar határzár csak elterítette az érkezőket Horvátország és Szlovénia felé. Nem volt szó másról, csak a felelősség és a teher áthárításáról. Ugyanebben az időszakban a dublini rendszer szerinti visszavételek száma egészen alacsony szintre esett annak ellenére, hogy közel kétszáz ezer ember esetén Magyarország lett volna a „felelős állam” (ha a görög állam felelősségétől eltekintünk).

A magyar potyautasság leglátványosabb formája azonban az, hogy semmi szín alatt nem hajlandó részt venni az EU által elfogadott, a nyilvánvalóan megalapozottan kérelmezők EU-n belüli arányosabb elosztását célzó áthelyezési és a Libanonban, Jordániában, Törökországban és másutt különösen szorult helyzetben levő menekültek áttelepítési rendszerében. A kormány az EU-n belüli szolidaritást kifejező, Görögországon és Olaszországon könnyítő áthelyezés elleni harcát betelivel bukta el: tíz érve közül egyet sem fogadott el az Európai Unió Bírósága 2017. szeptember 6-i ítéletében. Miközben Orbán nem állott a szolidaritásnak hívatkozni, amikor a kerítés költségeinek felét, 135 milliárd forintot kívánt a bizottsággal megteríteni, aközben mereven ellenáll az EU-n belüli szolidaritásnak az áthelyezést illetően. Ezt a szolidaritást öntenné állandó formába az úgynevezett Dublin III rendelet átdolgozása, amellyel kapcsolatban a bizottság egy úgynevezett referenciakulcsot javasolt, ami Magyarországtól a kérelmek 1,2 százalékának elbírálását várta volna el, és csak akkor járt volna kérelmezők Magyarországra helyezésével, ha ennél kevesebb kérelmező érkezett volna, miközben bármely tagállam a ráeső „kvóta” másfél-szeresénél is több kérelmező ügyében minősült az eljárás lefolytatásáért felelős államnak. Az Európai Parlament 2017 novemberében elfogadott álláspontja kivette a külső határ irreguláris átlépését mint felelősséget (hatáskört) megalapozó elvet, és elvetette, hogy az áthelyezésnek a referenciakulcs több mint 50 százalékos meghaladása legyen az előfeltétele. A Fidesz-KDNP szövetség igen rövidlátó politikával távol akarja tartani az országot ettől a rendszertől. Nem gondolnak bele, mit történe, ha ne adja Isten, kétmillió ukrainnak, ukránnak, magyaroknak, ruténeknek, oroszoknak) egyszerre kellene menekülnie, s Nyugatra indulnának...

(6. *Jogsértés*) Magyarország egyszerre sérti az őt kötelező nemzetközi jogot, európai jogot és saját jogát. A nemzetközi jogsértések körében már említettem, hogy a fogvatartás gyakorlata már akkor is ellentétes volt az emberi jogi követelményekkel, amikor még csak az elfogadhatósági eljárásra korlátozódott. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztoságának 2016 májusában közzétett elemzése a magyarországi viszonyokról két oldalon sorolta az aggályait, rámutatva többek között a hatékony jogorvoslat és a fogva tartás előfeltételeinek hiányára. A genfi egyezmény 31. cikke megtiltja a részes államoknak, hogy „az országba való jogellenes belépésük vagy jelenlétük miatt” büntetéssel sújtsák azokat a menekülteket, akik közvetlenül a veszélyezett területől érkez-

nek, „és akik engedély nélkül lépnek be területükre, illetőleg vannak ott jelen, feltéve, hogy haladéktalanul jelentkeznek a hatóságoknál, és kellőképpen megindokolják jogellenes belépésüket, illetőleg jelenlétüket”. A doktrinális értelmezés szerint a közvetlen érkezésbe belefer az átutazás más, önmagukban nem veszélyeztető országokon. Így a magyar gyakorlat nemzetközi jogot sértő, különösen, mivel a nyugat-balkáni útvonal egyik állama sem minősül biztonságosnak. Ebből következően a kerítésen át érkezés szabadságvesztéssel fenyegetése is jogsértő. A 2017. tavaszi jogszabály-szigorítás után, amelynek következtében a teljes eljárást a tranzitónában kell kivárni, az ENSZ Menekültügyi Főbiztosága olyan súlyosan jogellenesnek ítélte a helyzetet, hogy az EU tagállamait felszólította: senkit ne küldjenek vissza Magyarországra a dublini rendeletnek megfelelően, mert a magyar menekültpolitika gyakorlatilag megtagadja a területhez és a menekültügyi eljáráshoz való hozzáférést.

Az EU jogának megsértése triviális tény. A bizottság a magyar gyakorlatot már 2015 szeptemberében hosszú levélben kritizálta, amelyet a 2017. tavaszi szigorításra reagálva további kifogásokkal egészített ki. Nem csupán a menedékkérők áthelyezésére vonatkozó tanács döntés végrehajtásának elmulasztása miatt folyik kötelezettség-szegési eljárás az ország ellen, hanem a magyar menekültügyi gyakorlat és az EU jogának összeegyeztethetlensége miatt is, amelyben a fogva tartás gyakorlatát, a hatékony jogorvoslat hiányát, a kiskorúakkal való bánásmódot, a tranzitónán kívüli kérelembenyújtás lehetetlenségét és egyebeket hányják a kormány szemére.

A magyar menekültügyi gyakorlat számtalan ponton ellentétes a saját jogokkal, beleértve az Alaptörvényt. Nemcsak arra gondolok, hogy a kerítés megépítése és fenntartása feltehetően összeegyeztethetetlen a természetvédelmi és környezetvédelmi követelményekkel, hanem a legégbekiáltóbb biztonságiasító és krimmigrációt megtestesítő lépésre: „tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet” intézményének a bevezetésére és az egész országra kiterjesztésére. A válsághelyzetre hivatkozása lehet a tranzitónán kívüli kérelembenyújtás lehetetlenségét és egyebeket hányják a kormány szemére.

(7. *Gyűlöletkeltés*) A kormány nem szereti felebarátját, mint önmagát. Ha az ember a Kárpát-medencén kívül született, és nem oroszul beszél, gyanakszik rá vagy gyűlöli, és ezt akarja elfogadgatni a néppel. Erre költ milliárdokat. Megvan a hatás: ha három Sri Lanka-i felszáll a helyi vonatra, az nem indul el igazolatásuk nélkül. Ha segítő szándékú egyetemisták érkeznek (de más színűek), rendőrt küldenek rájuk. A menekültek üldötése ellen lázad a falu elváltak része. Nem sorolom. Bűnösök vagyunk, azok is, akik ezt teszik, azok is, akik túrik.

C) Végül

„Aki azért tudna jót cselekedni, és nem cselekszik, bűne az annak”, emlékeztet a Biblia a jóra való restég főbűnére. A magyar menekültügyet deformáló, sokakat fordult farkassá tevő politikusok nemcsak három menekültől fognak párás szemmel megemlékezni, név szerint Máriáról, Józsefről és a később Jézus Krisztusnak nevezett fiúcskáról. Remélik, hogy őket is megváltotta, de nem. E hét főbűn alól csak mi válthatjuk meg magunkat, ha áldozatainkat megkövetjük és cselekedjük a jót.

(A szöveg lábjegyzetekkel ellátott változata a www.es.hu-n olvasható.)

Kattintson a www.es.hu-ra!
SMS-sel is előfizethető!